

Karolina Rudlicka

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa Gospodarczego i Handlowego
adwokat.rudlicka@gmail.com

PRAWA I OBOWIĄZKI WSPÓLNIKA CICHEGO NA TLE PODSTAWOWYCH ZAŁOŻEŃ UMOWY SPÓŁKI CICHEJ

Streszczenie: Spółka cicha jest jedną z umów nienazwanych, o charakterze wzajemnym i konsensualnym, oraz stanowi w chwili obecnej formę współdziałania kapitałowego przedsiębiorców, wykorzystywaną coraz powszechniej w obrocie gospodarczym. Konstrukcja spółki cichej, początkowo wprowadzona przez Kodeks handlowy z 1934 r., na dzień dzisiejszy nie ma swojej ustawowej regulacji, pomimo iż powszechność jej wykorzystania stanowi o istotności tego zagadnienia z zakresu prawa cywilnego. Celem artykułu jest przedstawienie szeroko rozumianej problematyki spółki cichej. Skupiono się w nim przede wszystkim na pozycji wspólnika cichego z punktu widzenia jego praw i obowiązków oraz podjęto próbę zdefiniowania spółki cichej oraz wskazania na jej istotne cechy. Opracowanie opisuje w szczególności podstawowe założenia spółki cichej, przepisy jakie należy stosować przy zawieraniu tego typu umowy, odnosi się do zagadnień związanych z kręgiem podmiotów mogących uczestniczyć w spółce cichej, sposobem w jaki wspólnicy spółki cichej dokonują między sobą rozliczeń, formę kontroli wspólnika cichego nad przedsiębiorstwem. Artykuł charakteryzuje także podstawowe różnice występujące między typową a tak zwaną atypową spółką cichą, pod względem praw i obowiązków wspólnika cichego oraz wskazuje na wady i zalety spółki cichej, stanowiąc tym samym interesującą lekturę dla każdego, kto chciałby poszerzyć swoją wiedzę z zakresu przedmiotowej tematyki.

Słowa kluczowe: spółka cicha, umowa nienazwana, wspólnik cichy, atypowa spółka cicha.

Wprowadzenie

Spółka cicha jest niewątpliwie jednym z ciekawszych zagadnień prawa cywilnego, które pomimo braku normatywnej regulacji, stanowi istotny instrument wykorzystywany w stosunkach między podmiotami obrotu gospodarczego.

Spółka cicha jest atrakcyjna z punktu widzenia zarówno podmiotów, które chcą za-inwestować w określone przedsięwzięcie gospodarcze, nie ujawniając przy tym swojego zaangażowania kapitałowego wobec osób trzecich, jak i z punktu widzenia przedsiębiorców starających się o pozyskanie dodatkowego źródła kapitału.

Spółka cicha została wprowadzona do Kodeksu handlowego z 1934 r., w którym poświęcono jej art. 682–695, zamieszczone w Dziale III („Zobowiązania”) Księgi II („Czynności handlowe”), po to by już w 1964 r. zostać usunięta przez art. VI § 1 przepisów wprowadzających Kodeks cywilny. Brak ustawowej regulacji spółki cichej nie oznacza jednak, że została ona wykluczona z polskiego obrotu gospodarczego. Pomimo iż w doktrynie zawiązał się spór dotyczący charakteru prawnego spółki cichej w zakresie tego czy spółkę cichą uznać za szczególny rodzaj spółki prawa cywilnego [Dziurzyński, Fenichel i Honzatko, 1935, s. 1054 i n.], odmówić jej przymiotu spółki w ogóle [Włodyka, 1991, s. 18], czy też traktować ją jak wewnętrzną spółkę prawa cywilnego [Jędrzejewska, 1995a, s. 13 i n.], niewątpliwie od zawsze była traktowana przede wszystkim jako stosunek obligacyjny, a nie jak osoba prawna, o czym świadczy sposób umieszczenia przez ustawodawcę spółki cichej wśród przepisów traktujących o czynnościach handlowych [Szajkowski, red., 2008, t. 16, s. 611]. Obecnie spółka cicha zaliczana jest do jednej z umów nienazwanych, o charakterze wzajemnym i konsensualnym, której możliwość zawierania wynika bezpośrednio z treści art. 353¹ Kodeksu cywilnego, kreującego zasadę swobody umów, poprzez przyznanie wszystkim podmiotom prawa cywilnego dowolności w regulowaniu treści umów zobowiązujących oraz w kształtowaniu ich wzajemnych praw i obowiązków, jako granice wyznaczając przepisy obowiązującego prawa, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Spółka cicha co prawda nie cieszy się taką popularnością jak inne stosunki zobowiązaniowe podobne do spółki cichej, lecz uregulowane normatywnie (takie jak chociażby spółka cywilna czy spółka komandytowa), jednakże niewątpliwie ma wiele zalet, które w konsekwencji stanowią o jej konkurencyjności wobec spółek cywilnych oraz spółek osobowych. Niewątpliwie o powyższym decyduje m.in. brak ustawowej regulacji spółki cichej, a w konsekwencji zaliczenie jej do kręgu umów nienazwanych, jak również dopuszczalny przez prawo duży margines swobody w jej tworzeniu.

Należy wskazać, że kwalifikacja spółki cichej jako umowy nienazwanej powoduje w następstwie, że przy sporządzaniu umowy spółki cichej trzeba stosować przepisy części ogólnej Kodeksu cywilnego, odnoszące się do czynności prawnych i zobowiązań. W sytuacji gdy strony umowy postanawiają o przyjęciu modelu spółki cichej uregulowanego na wzór Kodeksu handlowego, zastosowanie znajdują w drodze analogii przepisy Kodeksu cywilnego, traktujące o spółce cywilnej. Analogiczne zastosowanie przepisów oznacza, że tylko niektóre

z norm regulujących spółkę cywilną zostaną wprost zastosowane do umowy spółki cichej, inne – tylko po dokonaniu odpowiedniej modyfikacji, a niektóre nie będą mogły znaleźć zastosowania w ogóle [Żurek, 1999, s. 76 i n.]. W szczególności do tej ostatniej kategorii zaliczają się normy prawne odnoszące się do sfery stosunków zewnętrznych spółki [Koch, 1995, s. 4 i n.]. Warto pamiętać, że uchylone przepisy Kodeksu handlowego mogą co prawda być pomocne przy sporządzaniu umowy spółki cichej, jednakże nie można ich stosować w drodze analogii [Żurek, 1999, s. 25 i n.].

1. Podstawowe założenia spółki cichej

Kodeks handlowy z 1934 r. co prawda nie wprowadził definicji spółki cichej, jednakże określił jej zasadnicze elementy, które nadal pozostają aktualne. Przesądził, iż cechy determinujące spółkę cichą stanowią: uczestnictwo wspólnika cichego wkładem majątkowym w przedsiębiorstwie kupca prowadzącego je we własnym imieniu, partycypowanie przez wspólnika cichego w zyskach i stratach generowanych przez to przedsiębiorstwo oraz brak ponoszenia przez wspólnika cichego odpowiedzialności wobec osób trzecich, w związku ze zobowiązaniami przedsiębiorstwa. Nadto, najbardziej charakterystyczny dla spółki cichej był i jest nadal fakt, że łączy ona tylko i wyłącznie strony stosunku prawnego, a nie odnosi żadnego skutku wobec osób trzecich.

Aktywną stroną umowy spółki cichej na gruncie Kodeksu handlowego był kupiec – właściciel przedsiębiorstwa, prowadzący aktywną działalność gospodarczą oraz mający wyłączne prawo do podejmowania wszelkich czynności prawnych związanych z jego funkcjonowaniem w obrocie gospodarczym, w szczególności takich, jak zaciąganie zobowiązań, prowadzenie interesów z innymi przedsiębiorcami i dysponowanie majątkiem przedsiębiorstwa. Podkreślenia wymaga, że wspólnik cichy nie miał prawa do reprezentacji i prowadzenia spraw spółki, co pozostawało w gestii kupca. Rola wspólnika cichego ograniczała się do wniesienia wkładu do przedsiębiorstwa w zamian za uzyskanie korzyści w postaci częściowego zysku finansowego wypracowanego przez przedsiębiorstwo, przy jednoczesnym braku ponoszenia przez wspólnika cichego odpowiedzialności za zobowiązania wobec osób trzecich. Kodeks handlowy nie zajmował się szerzej relacjami wewnętrznymi stron umowy spółki cichej, którym pozostawiono szeroki zakres swobody w konstruowaniu wzajemnych praw i obowiązków, granice określając poprzez określenie wskazanych wyżej konstytutywnych elementów spółki cichej, szeroko natomiast normując kwestie rozwiązania spółki cichej oraz rozliczeń między wspólnikami [Żurek, 1999, s. 37 i n.].

Idąc w ślad za nomenklaturą Włodyki [2012, s. 1592], obecnie wspólnika cichego można uznać za inwestora pasywnego, a jego partnera, zamiennie nazywanego komplementariuszem, za inwestora aktywnego, który prowadzi sprawy przedsiębiorstwa i reprezentuje je wobec osób trzecich, w tym wobec wierzycieli. Komplementariuszem może być każdy podmiot, którego przepisy określają jako przedsiębiorcę, a zatem zarówno osoba fizyczna, osoba prawna, jak i jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność prawną, o ile podmioty te prowadzą we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową, w tym zarówno właściciel, jak i posiadacz przedsiębiorstwa [Żurek, 1999, s. 56]. Wspólnikiem cichym może być natomiast każdy podmiot prawa cywilnego, który ma zdolność prawną, w tym również osoba niebędąca przedsiębiorcą w rozumieniu Kodeksu cywilnego i Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Jedynym ograniczeniem po stronie wspólnika cichego jest niemożność zawarcia tego rodzaju stosunku wewnętrznego przez spółkę cywilną, co wynika z jej istoty oraz z faktu, że jest ona *de lege lata* umową nazwaną, a nie osobą prawną czy też jednostką organizacyjną wskazaną w art. 33¹ Kodeksu cywilnego [Włodyka, red., 2012, s. 1600]. Nie ma natomiast przeszkód, aby każdy ze wspólników spółki cywilnej zawarł umowę spółki cichej z przedsiębiorcą. Mimo iż spółka cicha jest stosunkiem zasadniczo dwustronnym, w rzeczywistości nie ma jakichkolwiek ograniczeń co do liczby inwestorów pasywnych. Komplementariusz może zatem zawrzeć umowę z kilkoma wspólnikami cichymi, przy uwzględnieniu, że wówczas będzie istniało tyle stosunków umowy spółki cichej, ile jest wspólników cichych, a nie jedna spółka cicha obejmująca wszystkich wspólników cichych i przedsiębiorcę [Redzik, 2006, s. 137 i n.].

Jak już zostało wskazane, wspólnik cichy nie odpowiada wobec osób trzecich za zobowiązania przedsiębiorstwa powstałe w następstwie jego prowadzenia przez komplementariusza. W tej materii konsekwentnie obowiązuje zasada ukształtowana w art. 682 § 2 Kodeksu handlowego, wyraźnie stanowiącego o nieodpowiadaniu przez wspólnika cichego za zobowiązania kupca. Założenie braku ponoszenia odpowiedzialności przez wspólnika cichego znajduje uzasadnienie już w samym modelu spółki cichej, która jest stosunkiem obligacyjnym, o charakterze wewnętrznym między wspólnikami, co wyklucza możliwość ponoszenia odpowiedzialności przez wspólnika cichego w stosunku zewnętrznym wobec osób trzecich. Wspólnik cichy ma bierną pozycję w spółce, jego rola ogranicza się w zasadzie do wniesienia określonego wkładu do przedsiębiorstwa. Podmiotem aktywnym, prowadzącym i reprezentującym przedsiębiorstwo jest komplementariusz. Należy zgodzić się z poglądem [Włodyka, red., 2012, s. 1608], że sensem ekonomicznym spółki cichej jest partycypowanie przez

wspólnika cichego wkładem w cudzym przedsiębiorstwie, przy jednoczesnym pozostawaniu anonimowym. Inny model odpowiedzialności wspólnika cichego za długi przedsiębiorstwa niweczyłby cel spółki cichej, przede wszystkim w zakresie, w jakim jest on stricte związany z wolą stron umowy, ale również w związku z jej celem ekonomicznym. Gdyby tego rodzaju odpowiedzialność została przyjęta w umowie między stronami, doprowadziłoby to de facto do stworzenia spółki w kodeksowym tego słowa znaczeniu bądź w postaci spółki cywilnej, gdzie wspólnicy odpowiadają solidarnie za zobowiązania, bądź w postaci jednej ze spółek wskazanych przez Kodeks spółek handlowych. Warto jednak zaznaczyć, że istnieją sytuacje, w których wspólnik cichy za zobowiązania spółki będzie odpowiadał m.in. wobec zobowiązania się przez samego wspólnika cichego do ponoszenia odpowiedzialności wobec osób trzecich, w sytuacji wywołania przez wspólnika cichego mylnego wrażenia u osób trzecich, że odpowiada on osobiście za zobowiązania spółki, jak również na gruncie odpowiedzialności deliktowej [Jędrzejewska, 1995c, s. 13].

2. Prawa i obowiązki wspólnika cichego

W praktyce spółka cicha może występować w dwóch odmianach: jako klasyczna spółka cicha, o założeniach w zasadzie odpowiadających uregulowaniom zawartym w Kodeksie handlowym z 1934 r., lub jako atypowa spółka cicha, w której istnieje nagromadzenie cech charakterystycznych dla innych stosunków zobowiązaniowych, takich jak spółka cywilna lub spółka komandytowa.

2.1. Obowiązek wniesienia wkładu

Przechodząc do kwestii obowiązków ciążących na wspólniku cichym, należy zauważyć, że niezależnie od swobody, jaką mają strony odnośnie do kreowania postanowień łączącej je umowy oraz niezależnie od tego czy mamy do czynienia ze spółką cichą w jej klasycznej odmianie, czy też z jej formą atypową, podstawowym obowiązkiem wspólnika cichego jest zobowiązanie się przez niego do wniesienia wkładu do przedsiębiorstwa (art. 682 § 1 Kodeksu handlowego stanowił: „Kto jako spółnik uczestniczy wkładem w przedsiębiorstwie kupca, prowadzonym przez tegoż w imieniu własnym, jest spółnikiem cichym”). Wkład wspólnika cichego może polegać na przeniesieniu lub obciążeniu własności rzeczy lub innych praw, a także na świadczeniu usług na rzecz spółki. Przedmiotem wkładu może być zatem przykładowo własność ruchomości lub nieruchomości oraz tak zwane inne prawa rzeczowe (użytkowanie wieczyste, dzierżawa nieruchomości lub przedsiębiorstwa) [Jędrzejewska, 1995b, s. 11 i n.]. Przedmiot

wkładu strony powinny precyzyjnie określić w umowie. W razie braku ustaleń, zastosowanie w tej materii znajdują przepisy Kodeksu cywilnego, a w szczególności norma prawna art. 861 § 1 Kodeksu cywilnego. W przypadku spółki cichej nie ma zastosowania przepis wprowadzający domniemanie jednakowej wartości wkładów wspólników (art. 861 § 2 k.c.), albowiem pozostawałoby to w sprzeczności z istotą spółki cichej. Należy zwrócić uwagę, że art. 694 § 2 Kodeksu handlowego nie wprowadzał obowiązku niezwłocznego wniesienia przez wspólnika cichego wkładu. Zobowiązanie wspólnika cichego do wniesienia wkładu w przyszłości jest wystarczające do powstania spółki cichej, a tym bardziej, że rozliczenia związane z przedmiotowym wkładem mają znaczenie jedynie w stosunku wewnętrznym między stronami umowy [Żurek, 1999, s. 63 i n.]. Możliwość wniesienia wkładu w przyszłości niewątpliwie jest korzystnym rozwiązaniem z punktu widzenia wspólnika cichego, albowiem zabezpiecza go przed ewentualnymi stratami, które mogłyby ponieść w związku z niepewną, na dzień zawierania umowy spółki cichej, kondycją finansową przedsiębiorstwa.

Wkład wchodzi do majątku przedsiębiorcy, nie powodując żadnych istotnych zmian statusu majątkowego przedsiębiorstwa. W szczególności w spółce cichej nie ma zobowiązań „spółki”, a jedynie są zobowiązania przedsiębiorcy – komplementariusza [Jacyszyn, 1994, s. 103]. Wkład wspólnika cichego nie jest uważany za wspólną własność wspólnika cichego i przedsiębiorcy, co powoduje że nie jest możliwe powstanie współwłasności łącznej między stronami umowy odnośnie do przedmiotu wkładu. W przypadku zatem, gdy przedmiotem wkładu wspólnika cichego jest własność, właścicielem staje się przedsiębiorca, a wspólnik cichy traci przysługujące mu z tego tytułu uprawnienia. Wspólnik cichy nie może domagać się zwrotu wkładu od przedsiębiorcy, a jedynie żądać rozliczenia z nim w przypadku wygaśnięcia stosunku spółki cichej [Włodyka, red., 2012, s. 1601 i n.]. W konsekwencji powyższego, bez ograniczeń może być prowadzona ewentualna egzekucja z majątku przedsiębiorstwa [Jędrzejewska, 1995b, s. 12].

Mając na uwadze anonimowy charakter wspólnika cichego, jaki zachowuje on wobec wierzycieli przedsiębiorcy, konsekwencje procesowe związane z wniesieniem wkładu przez wspólnika cichego do majątku przedsiębiorcy, w razie sporu między tym ostatnim a wierzycielami, sprowadzają się do przysługującemu wspólnikowi cichemu prawa do występowania w procesie w charakterze interwenienta ubocznego, a nie strony, o ile oczywiście uprawdopodobni on istnienie interesu prawnego w korzystnym rozstrzygnięciu sprawy na rzecz przedsiębiorcy. W charakterze interwenienta głównego wspólnik cichy będzie mógł wystąpić natomiast jedynie wówczas, gdy wspólnik wniósł jako wkład prawo do używania rzeczy, a proces dotyczył także rzeczy, których prawo używania stanowi przedmiot wkładu [Żurek, 1999, s. 69].

Zagadnienie sytuacji prawnej wspólnika cichego w związku z ogłoszeniem upadłości przedsiębiorcy było regulowane przez Kodeks handlowy w art. 694, stanowiącym, że jeżeli wkład nie był w całości wpłacony, wspólnik cichy obowiązany jest do jego wpłacenia jedynie o tyle, o ile to jest potrzebne do pokrycia przypadającego nań udziału w stratach, oraz przez art. 695 § 1, traktującego, że jeżeli wspólnik cichy na podstawie umowy, zawartej z kupcem w ciągu ostatniego roku przed ogłoszeniem upadłości, został zwolniony od obowiązku wpłacenia wkładu w całości lub w części, albo od przypadającego nań udziału w stratach, lub też otrzymał zwrot wkładu w całości lub w części, wówczas zarządca masy upadłości może żądać uznania czynności tych za bezskuteczne, choćby nastąpiły one równocześnie z rozwiązaniem spółki, chyba że przyczyna upadłości nastąpiła już po dokonanych zwrocie lub zwolnieniu. Nie wglębiając się szerzej w przedmiotowe zagadnienie, należy zauważyć, że anonimowy charakter wspólnika cichego przesądza, że wobec ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy rozliczenia między wspólnikiem cichym a przedsiębiorcą traktowane są jako sfera, w której wierzyciele upadłego przedsiębiorcy mogą poszukiwać zaspokojenia, a wspólnik cichy traktowany jest jak inni dłużnicy masy upadłościowej [Włodyka, red., 2012, s. 1602]. W chwili obecnej przepisy dawnego Kodeksu handlowego, dotyczące pozycji wspólnika cichego w sytuacji ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy, nie mają zastosowania, a ewentualne uprawnienia i obowiązki wspólnika cichego mogą być rozważane wyłącznie na gruncie przepisów prawa upadłościowego [Włodyka, 2012, s. 1612].

2.2. Udział w zysku

Wydaje się, że obowiązek wniesienia przez wspólnika cichego wkładu do spółki jest jedynym w klasycznej spółce cichej. W zamian za wniesiony wkład wspólnik cichy otrzymuje odpowiednie uprawnienia. Należy zgodzić się przy tym ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Grzegorza Jędrejka [2008, s. 69], który wskazuje, że poprzez zawarcie umowy spółki cichej, wspólnik cichy nie nabywa zestawu praw o charakterze korporacyjno-obligacyjnym, tak jak w przypadku spółek prawa handlowego, a jedynie uzyskuje wobec przedsiębiorcy wierzycielność, w skład której wchodzi uprawnienia rozumiane jako pewien wycinek prawa podmiotowego.

Podstawowym uprawnieniem przysługującym wspólnikowi cichemu, a zarazem elementarną cechą spółki cichej jest uprawnienie wspólnika cichego do partycypowania przez niego w zysku wypracowanym przez przedsiębiorstwo, przy jednoczesnym udziale wspólnika cichego w jego stratach, chyba że z mocy umowy stron, wspólnik cichy zostanie od udziału w stratach całkowicie zwol-

niony. Udział wspólnika cichego w zysku przedsiębiorstwa, rozumianego jako jego dodatni wynik bilansowy, stanowiący różnicę pomiędzy dochodami a kosztami przedsiębiorstwa, może być określony w różny sposób, jednakże powinien znaleźć odzwierciedlenie w postanowieniach umowy spółki cichej. Według treści uchylonego art. 684 § 1 Kodeksu handlowego wspólnik cichy uczestniczył w zysku w stosunku odpowiadającym słuszności. Przedmiotowa norma prawna wyznaczała jednocześnie dolną granicę, absolutne minimum przysługujące wspólnikowi cichemu i co istotne, może ona znaleźć zastosowanie również obecnie, jeżeli strony nie uregulują kwestii zysku przysługującego wspólnikowi cichemu w umowie. Wspólnika cichego nie można wyłączyć od udziału w zysku, jednakże dopuszczalne jest zwolnienie go z udziału w stratach, co przewidywał także art. 684 § 3 Kodeksu handlowego. Strony umowy nie są ograniczone, jeżeli chodzi o maksymalny zysk, jaki można przyznać wspólnikowi cichemu. Podstawę do obliczania zysku powinien przy tym stanowić zysk przedsiębiorstwa ujęty w bilansie sporządzanym na koniec każdego roku obrotowego. Umowa stron może przewidywać odmienne uregulowania w tym zakresie i dopuszczać przykładowo jako podstawę do obliczania zysku, zysk wypracowany nie przez całe przedsiębiorstwo, ale na przykład przez jego oddział [Jędrzejewska, 1995b, s. 14]. Korzyść majątkowa przyznana wspólnikowi cichemu może zostać przez strony określona procentowo lub ułamkowo, jednakże zawsze musi być uzależniona od zysku przedsiębiorstwa. Brak tego rodzaju zastrzeżenia prowadziłyby bowiem do powstania między stronami *de facto* umowy pożyczki [Jędrzejewska, 1995b, s. 14]. Wobec wspólnika cichego, w braku odpowiednich postanowień umowy, stosowany jest również art. 685 § 2 Kodeksu handlowego, zgodnie z którym, jeżeli wkład doznał wskutek strat uszczerplenia, obraca się zysk na jego uzupełnienie. Aktualna pozostaje reguła, że cały zysk jest wypłacany wspólnikowi cichemu z chwilą rozwiązania spółki.

Co się tyczy natomiast udziału w stratach wspólnika cichego, to jeżeli wspólnik cichy nie jest zwolniony od partycypowania w nich, zobligowany jest do pokrycia strat proporcjonalnie do wniesionego do przedsiębiorstwa wkładu. Sposób obliczania udziału w stratach wspólnika cichego jest analogiczny do metody związanej z obliczaniem należnego mu zysku. W sytuacji gdy kondycja przedsiębiorstwa zmusza wspólnika cichego do uczestnictwa w stratach, następnie uzyskany zysk przeznacza się w pierwszej kolejności na uzupełnienie wkładu, a dopiero później wypłaca się wspólnikowi cichemu jego udział w zysku.

Warto zaznaczyć, że wspólnik cichy uczestniczy tylko w zyskach i stratach przedsiębiorstwa, a nie w zmianie wartości majątku, który istniał w czasie zawierania umowy spółki cichej. Następstwem takiego założenia jest brak możliwości uzyskania przez wspólnika cichego dodatkowego profitu w związku ze zwiększeniem się wartości przedsiębiorstwa w okresie, gdy spółka cicha funkcjonowała.

Tryb rozliczeń w przypadku rozwiązania spółki cichej Kodeks handlowy regulował w art. 693 i 694. Obowiązującą zasadą było rozliczenie ze wspólnikiem cichym, niezależnie od przyczyn rozwiązania spółki. Po rozwiązaniu spółki kupiec powinien był dokonać rozliczenia ze wspólnikiem cichym na podstawie osobnego bilansu i wypłacić mu jego należność w gotówce. Rozliczeniem między wspólnikiem cichym a przedsiębiorcą po rozwiązaniu spółki cichej był wkład wspólnika cichego oraz zyski lub straty przedsiębiorstwa z ostatniego roku obrotowego [Żurek, 1999, s. 43 i n.]. Kodeks handlowy precyzyjnie określał sposób ustalenia dnia bilansowego, w zależności od przyczyny rozwiązania spółki cichej. Według treści art. 693 § 2 Kodeksu handlowego jako dzień bilansowy należało przyjąć: w przypadkach wypowiedzenia – ostatni dzień roku obrotowego, w którym upłynął termin wypowiedzenia, w przypadku śmierci – dzień śmierci, w przypadku upadłości – dzień jej ogłoszenia, w przypadku zaś rozwiązania na podstawie wyroku – dzień doręczenia pozwu. Podobnie jak w przypadku rocznego obliczania zysku, wspólnik cichy uczestniczył tylko w zysku i stratach przedsiębiorstwa, a nie w zmianie wartości majątku, który istniał w momencie zawierania spółki cichej. Wspólnik cichy lub jego spadkobiercy uczestniczyli również w zysku i stratach ze spraw jeszcze niezakończonych oraz przysługiwało im uprawnienie do żądania wyjaśnień, rachunków i podziału zysku i strat z końcem każdego roku obrotowego.

2.3. Ograniczona kontrola nad przedsiębiorstwem

Kolejnym z uprawnień przysługujących wspólnikowi cichemu jest możliwość sprawowania przez niego ograniczonej kontroli nad przedsiębiorstwem. W typowej spółce cichej uprawnienia kontrolne przysługujące wspólnikowi cichemu ograniczają się do możliwości kontroli przez wspólnika cichego bilansu przedsiębiorstwa oraz przeglądania ksiąg rachunkowych i dokumentów. W Kodeksie handlowym kwestię tę normował art. 686. I tak § 1 przedmiotowej normy prawnej przewidywał prawo wspólnika cichego do domagania się odpisu rocznego bilansu oraz przeglądania ksiąg i dokumentów celem sprawdzenia jego rzetelności. W sytuacji gdy przedsiębiorca odmawiał udostępnienia wspólnikowi cichemu odpisu bilansu lub też nie dopuścił go do przeglądania ksiąg i dokumentów przedsiębiorstwa, wspólnik cichy mógł zwrócić się do właściwego sądu z wnioskiem o wydanie przez ten Sąd zarządzenia obligującego przedsiębiorcę do udzielenia bilansu lub innych wyjaśnień, lub też celem dopuszczenia wspólnika cichego do przejrzania ksiąg i dokumentów (art. 686 § 2 Kodeksu handlowego). Konsekwencją powyższego było przysługujące wspólnikowi cichemu

prawo do żądania przez Sąd unieważnienia bilansu, w sytuacji stwierdzenia przez wspólnika cichego nieprawidłowości [Żurek, 1999, s. 71]. Obecnie wspólnik cichy ma możliwość kontrolowania przedsiębiorcy, przynajmniej w zakresie wyżej omówionym, co stanowi jedną z zasadniczych cech spółki cichej. Uprawnienie do kontroli bilansu przedsiębiorstwa nie może zostać wyłączone na mocy umowy stron, strony jednakże mogą na mocy zawartej umowy przedmiotowe prawo rozszerzyć. Jeżeli jednak strony nie zdecydują się na umowne rozszerzenie uprawnień przysługujących wspólnikowi cichemu, to poza prawem zweryfikowania rocznego bilansu nie ma on uprawnień do podejmowania innego rodzaju czynności kontrolnych. W szczególności wspólnik cichy nie jest uprawniony do wglądu do innych, poza bilansem, dokumentów przedsiębiorstwa, jak również do badania zasadności i prawidłowości podejmowanych przez komplementariusza działań w związku z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa. W przypadku braku wprowadzenia w umowie spółki cichej uprawnień kontrolnych dla wspólnika cichego, można stosować wskazany wyżej przepis art. 686 § 1 Kodeksu handlowego – bądź poprzez jego wyraźne wprowadzenie do umowy stron, bądź na zasadzie ogólnej inkorporacji przepisów Kodeksu handlowego do spółki cichej [Włodyka, red., 2012, s. 1610]. Co się tyczy art. 686 § 2 Kodeksu handlowego, to w tym zakresie zastosowanie mogą znaleźć ogólne zasady prawa cywilnego dotyczące ochrony prawnej, w szczególności wspólnik cichy może wystąpić przeciwko przedsiębiorcy z powództwem o znoszenie [Włodyka, red., 2012, s. 1610]. Należy zauważyć, że norma prawna art. 686 § 3 Kodeksu handlowego przewidywała, że umowa nie może wyłączyć ani ograniczyć uprawnień wspólnika cichego, służących mu z mocy art. 686 Kodeksu handlowego. Wspólnik cichy nie może zostać pozbawiony umownie uprawnień związanych z możliwością sprawowania ograniczonej kontroli nad przedsiębiorstwem, albowiem pozostawałoby to w sprzeczności z normami współżycia społecznego oraz z naturą stosunku prawnego spółki cichej, a tym samym z normą prawną, z której wywodzony jest stosunek prawny spółki cichej, to jest z art. 353¹ Kodeksu cywilnego.

2.4. Zgoda wspólnika cichego

Nie budzi wątpliwości, że stosunek zobowiązaniowy istniejący między stronami spółki cichej jest stosunkiem zaufania, jako bezpośrednie następstwo wytworzenia w drodze umowy stron wspólnej sfery działania, zmierzającej do osiągnięcia wspólnego, określonego celu [Jędrzejewska, 1995b, s. 10]. Konsekwencją powyższego jest brak możliwości zbycia przedsiębiorstwa przez właściciela, bez zgody wspólnika cichego. Trudno bowiem oczekiwać, aby wspól-

nik cichy nadal pozostawał niezależnie od swojej woli w stosunku zobowiązaniowym ze zmienionym podmiotem po stronie przedsiębiorcy. Tym bardziej jest to nieuzasadnione, mając na uwadze fakt, że zawierając umowę spółki cichej, przedsiębiorca nałożył na siebie obowiązek w postaci prowadzenia przedsiębiorstwa, celem zapewnienia wspólnikowi cichemu udziału w zysku. Na gruncie Kodeksu handlowego zbycie przedsiębiorstwa powodowało rozwiązanie umowy spółki cichej z jednoczesnym powstaniem po stronie wspólnika cichego roszczenia odszkodowawczego. Obecnie z tytułu zbycia przedsiębiorstwa wspólnikowi cichemu przysługuje roszczenie odszkodowawcze na zasadach ogólnych, wskazanych w Kodeksie cywilnym (art. 471 i nast. Kodeksu cywilnego). Ponadto, jeżeli strony w umowie nie postanowiły inaczej, przedsiębiorca jest obowiązany do wystąpienia do wspólnika cichego o zgodę na zmianę rozmiaru lub przedmiotu prowadzenia działalności przedsiębiorstwa, jak również o zgodę na przyjęcie innej osoby na wspólnika, a tym samym na prowadzenie przedsiębiorstwa przez nowo tworzoną spółkę [Jędrzejewska, 1995b, s. 10]. Powyższe zagadnienia można podciągnąć również pod prawo ograniczonej kontroli przedsiębiorcy przez wspólnika cichego. W sytuacji gdy powyższe działania zostaną podjęte przez przedsiębiorcę bez wymaganej zgody wspólnika cichego, temu ostatniemu będzie przysługiwało prawo do wypowiedzenia umowy spółki na zasadzie zastosowania w drodze analogii przepisu 869 § 2 Kodeksu cywilnego i do żądania odszkodowania na zasadach ogólnych.

3. Prawa i obowiązki wspólnika cichego w atypowej spółce cichej

Jak już zostało wskazane na wstępie, umowa spółki cichej może przybrać postać odbiegającą od jej tradycyjnej wersji, stając się tak zwaną atypową spółką cichą. Z atypową spółką cichą będziemy mieli do czynienia zasadniczo w sytuacji rozszerzenia przez strony umowy uprawnień lub obowiązków wspólnika cichego. Biorąc pod uwagę konstytutywne elementy spółki cichej, w tym uprawnień przysługujących wspólnikowi cichemu w jej klasycznym modelu, należy przyjąć, że wyznaczają one dolną granicę, a zatem ich modyfikacja idąca w kierunku dalszego ograniczenia uprawnień wspólnika cichego nie jest możliwa, nawet poprzez wprowadzenie stosownych postanowień w umowie stron. Tego rodzaju konstrukcja w następstwie prowadziłaby bowiem do zatracenia idei spółki cichej i decydowała o pozostawaniu przez strony w zwykłym stosunku umownym, niemającym charakteru wewnętrznego [Żurek, 1999, s. 48 i n.]. Nie ma przeszkód natomiast, aby wzbogacić uprawnienia lub obowiązki wspólnika cichego, jednakże należy pamiętać, że powinny one pozostać w sferze we-

wewnętrznej między przedsiębiorcą a wspólnikiem cichym, albowiem zbytne nagromadzenie w umowie spółki postanowień zbliżających stosunek wspólników do jednej z normatywnie uregulowanych form współdziałania kapitałowego podmiotów gospodarczych spowoduje w następstwie, że nie będziemy już mieli do czynienia z atypową spółką cichą, lecz z jedną ze spółek prawa handlowego lub też spółką cywilną.

W praktyce modyfikacja uprawnień wspólnika cichego może przybrać dwie formy. Po pierwsze, wspólnikowi cichemu może zostać przyznane uprawnienie do współdecydowania w sprawach związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa. W spółce cichej uregulowanej przez Kodeks handlowy wspólnik cichy nie miał bowiem zagwarantowanych uprawnień decyzyjnych, a kupiec był tą osobą, która była uprawniona i zobowiązana do prowadzenia przedsiębiorstwa oraz do jego reprezentacji. Wzbogacenie uprawnień wspólnika cichego w przedmiotowym zakresie może polegać zatem bądź to na przyznaniu wspólnikowi cichemu w umowie spółki cichej prawa do współdecydowania w określonych sprawach przedsiębiorstwa na równi z komplementariuszem, bądź też prawa sprzeciwu wobec decyzji podejmowanych przez przedsiębiorcę. Przedsiębiorca może również zobowiązać się wobec wspólnika cichego do uzyskania jego zgody na podjęcie określonych czynności prawnych w związku z prowadzonym przedsiębiorstwem, w tym w przedmiocie zmian struktury lub przedmiotu działalności przedsiębiorstwa [Włodyka, red., 2012, s. 1614]. Komplementariusza można także całkowicie wykluczyć z procesu podejmowania decyzji w sprawach związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, przyznając w tym zakresie wyłączne uprawnienia wspólnikowi cichemu. Oczywiście jest, że wyżej wskazane zastrzeżenia będą odnosiły skutki wyłącznie między stronami umowy spółki cichej, a wobec osób trzecich to komplementariusz nadal będzie osobą, która reprezentuje przedsiębiorstwo.

W praktyce przyznanie szerszego zakresu uprawnień wspólnikowi cichemu może być związane z udzieleniem mu pełnomocnictwa do reprezentacji przedsiębiorcy. Warto przy tym zaznaczyć, że skutki przyznania wspólnikowi cichemu pełnomocnictwa nie wpłyną na ważność czynności prawnych podejmowanych przez przedsiębiorcę, chociażby było to sprzeczne z umową spółki cichej [Włodyka, red., 2012, s. 1614]. Również w sytuacji podjęcia przez komplementariusza czynności prawnych w ramach przedsiębiorstwa, pomimo wyłączenia go w umowie spółki cichej od prowadzenia spraw tego przedsiębiorstwa, pozostaną w mocy wobec osób trzecich i będą skuteczne. Wspólnikowi cichemu, w razie tego rodzaju niesubordynacji, przysługuje możliwość skorzystania z art. 869 § 2 Kodeksu cywilnego, a zatem z prawa do wypowiedzenia umowy spółki z waż-

nego powodu oraz prawo do żądania naprawienia szkody [Jędrzejewska, 1995d, s. 3]. Jediną sytuacją, w której wspólnik cichy będzie miał prawo do skutecznego działania wobec osób trzecich oraz do żądania stwierdzenia nieważności podjętych przez przedsiębiorcę czynności prawnych będzie sytuacja, w której przedsiębiorca podejmie wraz z inną osobą podstępne działania na szkodę wspólnika cichego, zmierzające do pokrzywdzenia tego ostatniego lub szkodzących jego interesom. Tego rodzaju uprawnienie będzie przysługiwało w ramach normy prawnej art. 58 § 2 Kodeksu cywilnego, stwierdzającego nieważność czynności prawnych, w sytuacji ich sprzeczności z zasadami współżycia społecznego [Jędrzejewska, 1995d, s. 3].

Naturalną konsekwencją przyznania wspólnikowi cichemu prawa do współdecydowania w sprawach związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa będzie najczęściej nadanie wspólnikowi cichemu szerszego zakresu uprawnień kontrolnych, co pozostaje w bezpośrednim związku z koniecznością pozyskania przez wspólnika cichego pewnej wiedzy na temat funkcjonowania przedsiębiorstwa. W tym zakresie zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu cywilnego w zakresie, w jakim traktują one o uprawnieniach kontrolnych wspólnika spółki cywilnej [Jędrzejewska, 1995d, s. 2].

Drugą z płaszczyzn, na której można dokonać modyfikacji uprawnień wspólnika cichego jest majątek przedsiębiorcy. W klasycznej spółce cichej wkład nie jest uważany za współwłasność stron umowy, w szczególności na skutek wniesienia wkładu do przedsiębiorstwa nie powstaje jakikolwiek „wewnętrzny” majątek stron. W umowie spółki cichej można jednakże postanowić, że wspólnik cichy stanie się współwłaścicielem majątku przedsiębiorstwa. Przy przyjęciu tego rodzaju konstrukcji, zastosowanie może wówczas w tym zakresie znaleźć art. 863 § 1 i § 2 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym wspólnik cichy nie będzie mógł rozporządzać udziałem we wspólnym majątku wspólników, jak również w czasie trwania spółki cichej nie będzie mógł się domagać podziału wspólnego majątku. § 3 powołanej wyżej normy prawnej, dotyczący braku możliwości żądania przez wierzyciela wspólnika zaspokojenia z jego udziału we wspólnym majątku wspólników, jak również z udziału w poszczególnych składnikach tego majątku, nie może być stosowany w ramach obowiązywania umowy spółki cichej, gdyż dotyczy sytuacji osoby trzeciej, wierzyciela, wobec którego wspólnik cichy pozostaje anonimowy.

Bezpośrednim następstwem przyznania wspólnikowi cichemu prawa do prowadzenia spraw spółki będzie również możliwość objęcia go zakazem konkurencji, co nie występuje w przypadku klasycznej spółki cichej.

Wspólnikowi cichemu w atypowej spółce cichej może zostać również przyznane prawo do uzyskania korzyści majątkowej w określonej wysokości, niezależnie od zysku wypracowanego przez przedsiębiorstwo [Jędrzejewska, 1995b, s. 13]. Wspólnika cichego można zwolnić także całkowicie od udziału w stratach przedsiębiorstwa, jak również przyjąć, że odpowiada za nie całym swoim majątkiem. Należy pamiętać, że tego rodzaju zastrzeżenie będzie skuteczne tylko między stronami umowy spółki cichej, w ramach ich wewnętrznych stosunków, pozostając bez znaczenia dla osób trzecich, w tym wierzycieli przedsiębiorstwa.

W typowej spółce cichej odpowiedzialność wspólnika cichego za długi przedsiębiorstwa jest znacznie ograniczona, albowiem wspólnik cichy nie odpowiada wobec osób trzecich. W atypowej spółce cichej można natomiast zobowiązać wspólnika cichego do ponoszenia współodpowiedzialności za zobowiązania wobec wierzycieli, jak również przyjąć, że wspólnik cichy odpowiada za nie w pewnej części. Takie ukształtowanie modelu odpowiedzialności wspólnika cichego najczęściej będzie stanowiło konsekwencję odpowiedniego poszerzenia uprawnień przysługujących wspólnikowi cichemu, w tym przyznania mu uprawnień decyzyjnych dotyczących funkcjonowania i działalności przedsiębiorstwa. Oczywiście, tak jak w przypadku większości wprowadzanych modyfikacji, postanowienia tego rodzaju będą odnosiły skutek jedynie w relacjach wewnętrznych między stronami umowy, czego konsekwencją będzie możliwość, po stronie przedsiębiorcy, wystąpienia jedynie z roszczeniem regresowym wobec wspólnika cichego w sytuacji pokrycia przez przedsiębiorcę zobowiązań, do których uregulowania na mocy umowy stron był zobligowany wspólnik cichy [Jędrzejewska, 1995d, s. 4].

Podsumowanie

Celem krótkiego podsumowania należy wskazać na kilka zasadniczych zalet, jakie niesie ze sobą zawarcie umowy spółki cichej. Przede wszystkim brak jest de facto ograniczeń podmiotowych po stronie wspólnika cichego do wstąpienia w ten stosunek umowny, co powoduje, że skorzystać z tego rodzaju umowy mogą zarówno osoby fizyczne, niebędące przedsiębiorcami, jak i osoby prawne, a nawet jednostki organizacyjne, którym przyznano zdolność prawną. Nadto, nie ma ograniczeń co do ilości umów, jakie mogą zostać zawarte pomiędzy przedsiębiorcą a wspólnikami cichymi, co w następstwie tworzy realną możliwość uzyskania przez przedsiębiorcę znacznego kapitału celem rozwoju przedsiębiorstwa, bez obowiązku zwrotu wkładu wspólnika cichego w pełnej wysokości nawet w sytuacji niepowodzenia podjętego przedsięwzięcia [Koch,

1995, s. 1]. Nie ma również zastrzeżeń, aby przedsiębiorca zawarł kilka umów spółki cichej z tym samym współnikiem [Jacyszyn, 1994, s. 100 i n.]. Wspólnik cichy natomiast z uwagi na swój anonimowy charakter może uczestniczyć wkładem w każdym przedsiębiorstwie, niezależnie od tego w jakim rozmiarze będzie prowadzone, jak również nawet jeżeli działalność, w której będzie partycypował, będzie miała charakter ryzykowny i eksperymentalny [Koronkiewicz, 2007, s. 55 i n.], przy jednoczesnym ponoszeniu stosunkowo niewielkiego ryzyka ekonomicznego. Wspólnika cichego w typowej spółce cichej nie obowiązuje zakaz konkurencji, zatem niezależnie od uczestnictwa w zysku wypracowanym przez przedsiębiorstwo komplementariusza, wspólnik cichy może prowadzić również swoją działalność. Poza unormowanymi przez strony umownie przypadkami, wspólnik cichy nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania przedsiębiorstwa wobec osób trzecich, zarówno o charakterze publicznoprawnym, jak i prywatnoprawnym. Okoliczność, że umowa spółki cichej jest umową nienazwaną powoduje, że strony mogą dowolnie uregulować kwestię związaną ze sposobem uczestnictwa w zyskach i stratach przedsiębiorstwa, w tym częstotliwość wypłacania zysku wspólnikowi cichemu, jak również sposób prowadzenia spraw przedsiębiorstwa, w tym przyznać wspólnikowi cichemu prawo do wyłącznego decydowania o sprawach przedsiębiorstwa, jak również ustanowić wspólnika cichego prokurentem lub pełnomocnikiem, uprawnionym do działania w imieniu przedsiębiorcy. Umowa spółki cichej jest również korzystna pod względem podatkowym, o czym pisze m.in. Ksawery Żurek [2012, s. 19 i n.]. Może stanowić również jedną z form prowadzenia działalności przez małżonków, którzy mają ustanowioną rozdzielną majątkową. W doktrynie wskazano także na możliwość wykorzystania spółki cichej przy zmianach osobowych spółki cywilnej lub spółki prawa handlowego [Jędrejek, 2008, s. 30].

Mając na uwadze powyższe, nie budzi wątpliwości, że spółka cicha stanowi atrakcyjną formę inwestowania, i to zarówno z punktu widzenia wspólnika cichego, jak i przedsiębiorcy. Okoliczność, że stanowi ona umowę nienazwaną, do której znajduje zastosowanie zasada swobody umów z jednej strony, jak już było podkreślane, jest korzystne dla stron, które mogą modyfikować wzajemne prawa i obowiązki, przy uwzględnieniu konstytutywnych cech spółki cichej. Z drugiej jednakże strony wskazuje na konieczność wprowadzenia normatywnej regulacji umowy, celem zapewnienia pewności obrotu gospodarczego, jak również wykluczenia pojawiającej się w doktrynie niepewności co do rodzaju i zakresu odpowiednio stosowanych przepisów regulujących inne stosunki zobowiązaniowe.

Literatura

- Dziurżyński T., Fenichel Z., Honzatko M. (1935), *Kodeks handlowy. Komentarz*, Kraków.
- Jacyszyn J. (1994), *Spółka cicha jako forma prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce*, „Rejent”, nr 7-8.
- Jędrejek G. (2008), *Spółka cicha*, Dom Wydawniczy ABC Grupa Wolters Kluwer, Warszawa.
- Jędrzejewska A. (1995a), *Cywilna spółka o charakterze wewnętrznym a handlowa spółka cicha*, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 5.
- Jędrzejewska A. (1995b), *Ogólne założenia spółki cichej na tle przedwojennej regulacji k.h.*, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 2.
- Jędrzejewska A. (1995c), *Spółka cicha na tle innych podobnych form kapitałowego współdziałania osób*, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 4.
- Jędrzejewska A. (1995d), *Z problematyki nietypowej spółki cichej*, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 3.
- Koch A. (1995), *Spółka cicha w świetle przepisów Kodeksu cywilnego*, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 7.
- Koronkiewicz A. (2007), *Spółka cicha w praktyce*, „Prawo Spółek”, nr 7-8.
- Redzik A. (2006), *Spółka cicha – kilka uwag na tle porównawczym*, „Palestra”, nr 5-6.
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. *Kodeks handlowy*. Dz.U. z 1934, nr 57, poz. 502.
- Szajkowski A., red. (2008), *Prawo spółek osobowych*, C.H. Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Dz.U. z 1964, nr 16, poz. 94.
- Włodyka S. (1991), *Prawo spółek*, Kraków.
- Włodyka S. (2012), *Spółka cicha*, [w:] S. Włodyka (red.), *Prawo spółek handlowych*. Tom 2, C.H. Beck, Warszawa.
- Włodyka S., red. (2012), *Prawo spółek handlowych*. Tom 2, C.H. Beck, Warszawa.
- Żurek K. (1999), *Spółka cicha*, Zakamycze, Kraków.

RIGHTS AND OBLIGATIONS OF A SILENT PARTNER BASED ON THE KEY ASSUMPTIONS OF A SILENT PARTNERSHIP AGREEMENT

Summary: A silent partnership is one of unnamed mutual and consensual agreements and, at present, one of the forms of capital cooperation between entrepreneurs which is used more and more frequently in business. The construction of the silent partnership was initially enforced by the Commercial Code of 1934. Today, it is not governed by statutory acts although, given the frequency of its use, this civil-law issue is important. This article is to present a broadly understood silent partnership. The article focuses mainly on the position of a silent partner from the point of view of his rights and obliga-

tions. It attempts to define the silent partnership and its key characteristics. In particular, the publication describes the key assumptions of the silent partnership and regulations governing silent partnership agreements. It also discusses issues related to entities that may join the silent partnership, terms and conditions for settlements between partners of the silent partnership, the silent partner's control over the enterprise. Moreover, the article describes basic differences between a typical silent partnership and a so-called atypical silent partnership in terms of the silent partner's rights and obligations, as well as advantages and disadvantages of the silent partnership. It will be interesting for anyone that would like to gain more knowledge on the above issues.

Keywords: silent partnership, unnamed agreement, silent partner atypical silent partnership.